

Úvod do Finančního řízení obchodního podniku

Základy finančního účetnictví a
základní účetní výkazy

Rozvaha

- Je písemným přehledem struktury majetku (aktiv) a struktury kapitálu (pasiv) v peněžním vyjádření, která má formu účtu, kde na levé straně je zachycen majetek (a jeho struktura) a na straně pravé kapitál (a jeho struktura)
- **Majetek** je konkrétní složení prostředků, které podnik využívá při uskutečňování své činnosti. Majetek je vyjádřením toho „co podnik vlastní“.
- **Kapitál** je zdroj krytí majetku, tzn. že vyjadřuje původ, ze kterého majetek vznikl. Kapitál tedy vyjadřuje „komu co patří“.

Rozvaha

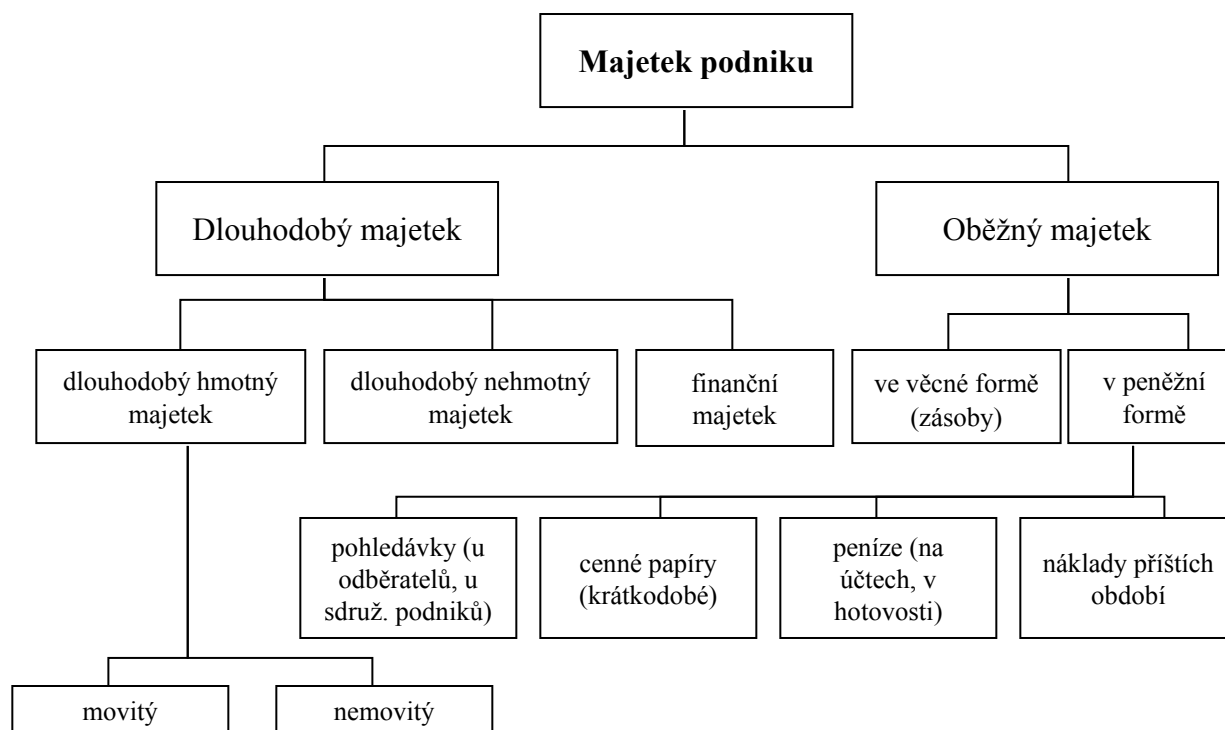
Aktiva	Rozvaha k 31.12.20..	Pasiva
Dlouhodobý majetek Dlouhodobý hmotný majetek Dlouhodobý nehmotný majetek Dlouhodobý finanční majetek	Vlastní kapitál Základní kapitál Kapitálové fondy Fondy ze zisku Nerozdělení výsledek hospodaření z minulých let Hospodářský výsledek z běžného účetního období	
Oběžný majetek Zásoby Pohledávky Finanční majetek (krátkodobý)	Cizí kapitál Dlouhodobé závazky Krátkodobé závazky	
Ostatní aktiva	Ostatní pasiva	
(bilanční ztráta)	(bilanční zisk)	

Majetková struktura podniku

- **Dlouhodobý majetek** (jinak též stálý, zřizovací, fixní nebo neoběžný) slouží v podniku dlouhou dobu (déle než jeden rok), takže se nespotřebovává najednou, ale opotřebovává se postupně (kromě pozemků, uměleckých děl apod.)
- Úměrně tomuto postupnému **opotřebovávání** se přenáší jeho hodnota do nákladů podniku ve formě **odpisů**
- **Oběžný majetek** (jinak též krátkodobý, provozovací, provozní) působí v podniku na rozdíl od dlouhodobého majetku krátkodobě (do jednoho roku)
- Je v podniku přítomen jak ve věcné podobě (zásoby materiálu, výrobků, nedokončené výroby apod.), tak v podobě peněžní (peníze v pokladně, na účtech, v bance, pohledávky, krátkodobě držené cenné papíry atd.)
- Pro oběžný majetek je typické, že jedna forma tohoto majetku postupně přechází na formu jinou, na příklad za peníze je nakoupen materiál, který je postupně přetvářen v nedokončené výrobky, ty pak v hotové výrobky, hotové výrobky se prodejem odběrateli přemění v pohledávky a ty se po jejich zaplacení opět promění na peníze atd.
- Důležitým ukazatelem využití oběžného majetku je rychlost jeho obratu, přičemž platí, že čím je rychlejší obrat oběžného majetku, tím je, za stejných podmínek, vyšší zisk.

Majetková struktura podniku

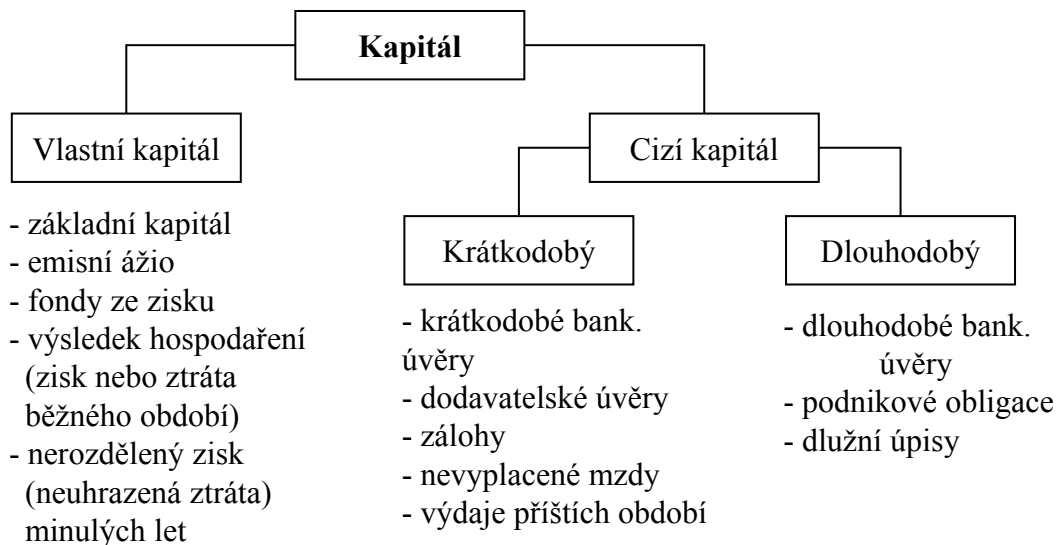

Kapitálová struktura podniku

- Kapitálovou strukturou se rozumí složení zdrojů, které slouží ke krytí majetku podniku
- **Vlastní kapitál** (ručitelský kapitál) zahrnuje finanční prostředky vložené do podniku vlastníkem, či spoluvlastníky formou peněžitých i nepeněžitých vkladů (základním kapitálem podniku tak nemusí být v případě např. společnosti s ručením omezením 200 000 Kč, ale např. osobní auto v ceně 200 000 Kč).
- Do **vlastního kapitálu** patří i zdroje, které si podnik vytvořil sám ze zisku, tzn. kromě zisku také různé fondy ze zisku
- **Cizí kapitál** (věřitelský kapitál) zahrnuje finanční prostředky, které získal podnik od cizích osob a které pro něj představují dluh, který musí v určené době splatit. Celková velikost kapitálu podniku je ovlivňována řadou činitelů, mezi něž patří např. ob

Kapitálová struktura podniku

Cash-flow

- Hotové peníze představuje rozdíl mezi peněžními příjmy a peněžními výdaji, který se také označuje jako „cash flow“ (peněžní tok)
- **Cash flow** je ukazatel, který udává příliv prostředků z podnikových operací.
- Tento ukazatel umožňuje získat přehled o likvidní situaci a finančním vývoji podniku
- Orientuje se na tokové veličiny, které zachycují strukturní a peněžně měřitelné změny v pohotových finančních prostředcích.

Cash-flow

- Obvykle se Cash flow zjišťuje **nepřímo**, prostřednictvím peněžních příjmů a peněžních výdajů a hospodářského výsledku za dané období
- Nepřímo se tedy cash flow stanoví tak, že se od hospodářského výsledku za příslušné období odečtou postupně všechny výnosy, které neznamenaají peněžní příjmy (tzn. např. pohledávky) a naopak se postupně přičtou všechny náklady, které neznamenaají peněžní výdaje (např. odpisy).
- **Přímo** se cash flow stanoví postupným propočtem, jako rozdíl účetních výnosů, znamenajících zároveň peněžní příjmy a účetních nákladů, které jsou zároveň peněžními výdaji. Výsledky obou způsobů stanovení cash flow musí být stejné.
- Obě metody výpočtu **cash flow**, přitom rozlišují **tři oblasti činnosti podniku**:
 1. **provoz**, který zahrnuje výrobu a prodej výrobků a služeb, přičemž této oblasti se týkají výsledky provozní činnosti (provozní zisk), změny pohledávek u odběratelů, změny závazků u dodavatelů, změny zásob apod.,
 2. **investice**, který zahrnuje změny dlouhodobého majetku podniku a jeho zdrojů,
 3. **finance**, která se týká fondů, vytvářených s použitím úvěrů a jiných dluhů, splátek dluhů, placení dividend atp.

Výkaz zisků a ztrát

- Výkaz zisků a ztrát, neboli výsledovka srovnává veškeré výnosy a veškeré náklady určitého účetního období
- Zjišťuje nejen hospodářský výsledek jako rozdíl (saldo) mezi součtem výnosů a součtem nákladů, ale ukazuje také zdroje a vysvětluje vznik hospodářského výsledku.
- Zjišťování hospodářského výsledku je založeno na zúčtování nákladů a výnosů a ne na zúčtování příjmů a výdajů
- Údaje o toku peněžních prostředků v podniku poskytuje výpočet (a výkaz) cash flow
- Výnosy, náklady a hospodářský výsledek patří k nejdůležitějším charakteristikám hospodaření, neboť se dle něj posuzuje úspěšnost podniku.

Výkaz zisků a ztrát

Provozní výnosy	-	Provozní náklady	=	Provozní výsledek
+		+		+
Finanční výnosy	-	Finanční náklady	=	Finanční výsledek
<hr/>				
Výnosy	-	Náklady	=	Hospodářský výsledek před zdaněním
			-	Daně
				<hr/>
				Hospodářský výsledek po zdanění
				<hr/>
			+	Čerpání z rezervních fondů
			-	Přiděly rezervním fondům
				<hr/>
			+	Hospodářský výsledek minulých let
				<hr/>
				Bilanční zisk (+) Bilanční ztráta (-)

Účetní terminologie

- **Příjmy podniku** představují skutečně přijaté peníze (na účet i v hotovosti) v určitém období, zatímco **výnosy** vyjadřují všechny v daném období zaúčtované výkony (objem výroby). Příjmy se odlišují od výnosů tzv. **věcným nesouladem**: například získání úvěru je příjmem, ale nikoliv výnosem, nebo **časovým nesouladem**: tržby jsou v příslušném okamžiku výnosem, ale nikoliv příjmem. Je tomu tak proto, že tržby za produkci v určitém okamžiku (vystavená faktura) je nutno rozlišit od inkasa peněz dohodnutého v jiném okamžiku (odběrateli je de facto poskytnut obchodní úvěr).
- **Výdaje** podniku jsou vyjádřením úbytku peněžních prostředků (opak příjmů), zatímco **náklady** představují oceněnou spotřebu výrobních faktorů. V hospodářské praxi dochází k věcnému a časovému nesouladu výdajů a nákladů obdobně jako ve výše uvedeném vztahu příjmů a výnosů. Například splátka úvěru je výdaj, nikoliv náklad nebo spotřeba dosud nezaplaceného materiálu (podniku je poskytnut obchodní úvěr) je ve sledovaném okamžiku náklad, nikoliv ale výdaj.
- Rozdíl mezi výnosy a náklady pak tvoří **hospodářský výsledek** (zisk nebo ztrátu). Zisk je zdaňován daní z příjmu (fyzických nebo právnických osob, případně oběmi daněmi – záleží na právní formě podniku), a to co zůstane po zdanění patří vlastníkovi resp. spoluvlastníkům podniku.

Příloha a výroční zpráva

- Úkolem přílohy a výroční zprávy je zvýšit vypovídací schopnost účetní závěrky podniku o doplňkové údaje, zdůvodnění, specifikace a informace o finančních údajích, které se v rozvaze a výkazu zisků a ztrát neobjevují. Jedná se zejména o informace zahrnující:
 - charakteristiku použitých bilančních a oceňovacích metod,
 - charakteristiku, zdůvodnění a vysvětlení změn těchto metod,
 - charakteristiku, zdůvodnění a vysvětlení změn v členění položek a v oceňování,
 - podání zprávy o průběhu hospodářské činnosti, stavu a o očekávaném vývoji podniku.

Pravidla financování

- **Pravidlo vertikální kapitálové struktury** se týká pouze skladby kapitálu a nemá tedy žádný vztah k použití finančních prostředků. Pravidlo stanovuje, že poměr vlastního a cizího kapitálu by měl být 1:1 (jiní autoři doporučují 60:40 ve prospěch cizího kapitálu). V rámci bilanční analýzy představuje tento vztah **stupeň zadlužení (SZ)**
- Ke stupni zadluženosti se váže tzv. Leverage-Effect (pákový efekt). Označuje se tak zvýšení rentability vlastního kapitálu cizím kapitálem. Musí však platit, že rentabilita celkových zdrojů je nižší než rentabilita vlastního kapitálu, resp. že rentabilita cizích zdrojů je vyšší než úrok placený za cizí kapitál. Jinak působí pákový efekt negativně, tzn. že dochází ke snižování rentability vlastního kapitálu.
- **Pravidlo horizontální struktury kapitál-majetek** se týká vztahu mezi kapitálem a majetkem resp. mezi dobou vázanosti kapitálu v majetku a dobou, po níž je kapitál k dispozici. Toto pravidlo je přitom tvořeno dvěma dílčími pravidly:
- **Zlaté pravidlo financování** říká, že mezi dobou, po kterou je kapitál vázán v majetku, a dobou, po níž je tento kapitál k dispozici, musí být shoda. Dodržování tohoto pravidla má zajistit platební schopnost podniku.
- **Zlaté bilanční pravidlo** má tři pojetí. V **nejúžším pojetí** toto pravidlo říká, že **dlouhodobý majetek je nutno financovat vlastním kapitálem. V širším pojetí** stanovuje, že **dlouhodobý majetek má být financován dlouhodobým (vlastním a dlouhodobým cizím) kapitálem.** Uvedená vymezení můžeme rozšířit do podoby **nejširšího pojetí**, které stanovuje, že je vhodné, aby **všechn dlouhodobě vázaný majetek byl také financován dlouhodobým kapitálem.** Vedle dlouhodobého majetku totiž dlouhodobě váží kapitál i některé složky oběžného majetku. Jedná se o tzv. železné zásoby, tvořené např. pojistnými zásobami materiálu nebo zboží, nutnými pro zabezpečení chodu podniku. Zbývající části oběžného majetku mohou být financovány krátkodobě.

Příklad

- Sestavte z následujících údajů rozvahu a výkaz zisků a ztrát (údaje jsou v tisících Kč):
 - Pozemky: 200
 - Stroje a zařízení: 1 500
 - Budovy: 450
 - Pohledávky: 350
 - Nákladové úroky: 537
 - Splatná daň z příjmů: 24%
 - Běžný účet: 120
 - Hotové výrobky na skladě: 80
- Základní kapitál: 1000
Rezervy: 200
Tržby za zboží: 20000
Osobní náklady: 1200
Bankovní úvěr: 1300
Odpisy: 200
Tržby za prodaný materiál: 200
Náklady na prodané zboží: 18000

Řešení - rozvaha

<i>Aktiva</i>	Rozvaha	<i>Pasiva</i>	
<i>Dlouhodobý majetek</i>		<i>Vlastní kapitál</i>	
Pozemky	200	Základní kapitál	1000
Stroje a zařízení	1500	Zisk	200
Budovy	450		
<i>Oběžný majetek</i>		<i>Cizí kapitál</i>	
Hotové výrobky na skladě	80	Rezervy	200
Pohledávky	350	Bankovní úvěr	1300
Běžný účet	120		
<i>Aktiva celkem</i>	2700	<i>Pasiva celkem</i>	2700

Řešení – výkaz zisků a ztrát

Výkaz zisků a ztrát

Tržby za zboží	20000
<i>Náklady na prodané zboží</i>	<i>18000</i>
<i>Osobní náklady</i>	<i>1200</i>
<i>Odpisy</i>	<i>200</i>
Tržby za prodaný materiál	200
Provozní hospodářský výsledek	800
<i>Nákladové úroky</i>	<i>537</i>
HV z finančních operací	-537
HV z běžné činnosti	263
<i>Splatná daň z příjmů (24%)</i>	<i>63</i>
Hospodářský výsledek po zdanění (Zisk)	200